«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ´ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς´ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ´. Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Δεκεμβρίου 1937 Ἀριθ. 1314

ΕΡΓΑΖΟΥ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΛΑΤΤΗΣ ΟΝΕΙΡΑ

Σοῦ φαίνεται τὸ ἐπάγγελμα ἐκεῖνο ταπεινωτικὸν ἴσως. Ἢ σοῦ παρουσιάζεται ἡ ἐργασία αὐτὴ μικρὰ καὶ δὲν ὑπόσχεται πολλὰ καὶ ἄφθονα κέρδη. Καὶ ἀναζητεῖς ἐπαγγέλματα κάπως λαμπρότερα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξυψώσουν τὸ τέκνον σου. Ἢ πιέζεις τὸν νοῦν σου νὰ τοῦ εὕρῃς κάποιαν ἐργασίαν, ἡ ὁποία θὰ τοῦ ἀποδίδῃ πολλὰ καὶ θὰ τὸν ἀναδείξῃ πολὺ γρήγορα πλούσιον.

Τί νὰ τὸν κάμω; ἐρωτᾷς. Νὰ τὸν πάρω μαζύ μου, εἰς τὸ ἔργον μου, εἶνε «παληοδουλειά». Θὰ μοχθῇ, θὰ βασανίζεται, θὰ ἱδρώνῃ διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν καὶ εἰς τὸ τέλος θὰ φεύγῃ μὲ χέρια ἄδειανά. Ἂς γίνῃ καλλίτερα ἐπιστήμων. Ἐκεῖ θὰ ἔχῃ μέλλον εὐρύτερον καὶ ἠμπορεῖ νὰ διακριθῇ.....

Καὶ σκέπτεσαι καὶ ὀνειροπολεῖς καὶ πλάττεις μὲ τὴν φαντασίαν σου τὸ μέλλον τοῦ υἱοῦ σου. Ἡ ἀγάπη σὲ κάμνει νὰ φαντάζεσαι τὸ μέλλον του λαμπρὸν καὶ ἔνδοξον. Θὰ γίνῃ δικηγόρος; Εἶνε τόσοι καὶ τόσοι τῆς σειρᾶς, οἱ ὁποῖοι μόλις καὶ μετὰ βίας κερδίζουν τὸν ἄρτον των καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους σὺ εὑρίσκεσαι εἰς πολὺ καλλιτέραν θέσιν. Δὲν πηγαίνει ὁ νοῦς σου εἰς αὐτούς; Καὶ δὲν σοῦ ἔρχεται διόλου εἰς τὴν σκέψιν: Μήπως ἆρά γε καὶ ὁ υἱός μου γίνῃ σὰν ἕνας ἀπὸ αὐτούς; Στρέφεσαι πρὸς τοὺς ὀλίγους διακεκριμένους, πρὸς τὰ μεγάλα ὀνόματα τοῦ νομικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δικαστικοῦ κόσμου. Καὶ τί λέγεις; Ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς θὰ γίνῃ ὁ υἱός μου. Καὶ θαμβούμενος ἀπὸ τὴν αἴγλην των ἀποφασίζεις νὰ τὸν σπουδάσῃς, μολονότι σοῦ λείπουν ὁλοτελῶς τὰ μέσα.

Θὰ γίνῃ ἰατρός; Καὶ πάλιν ὁ νοῦς σου δὲν πηγαίνει εἰς τὴν σωρείαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐπαγγελματιῶν τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι ἀντικρύζοντες μεγάλας οἰκονομικὰς στενοχωρίας καταρῶνται τὴν ὥραν, ποὺ ἔγιναν ἰατροί. Βλέπεις τοὺς ὀλίγους ἐξέχοντας, τῶν ὁποίων ἑκάστη στιγμὴ ἀκριβοπληρώνεται καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν προφθάνουν νὰ δεχθοῦν τοὺς ἀσθενεῖς των.....

Οὕτω σκέπτεσαι. Μὲ ἕνα πνεῦμα μεγαλομανίας. Μὲ ἐλπίδας τολμηρὰς καὶ παραβόλους. Μὲ ὄνειρα φαντασιώδη. Καὶ πλάττεις πύργους ὑαλίνους. Καὶ τεντώνεσαι παραπάνω ἀπὸ τὸ ἀνάστημά σου. Καὶ ἐξαπλώνεσαι ἔξω ἀπὸ τὸ ἐφάπλωμά σου.......

Μὰ νὰ μὴ ζητῶ τὴν πρόοδον; θὰ ἐρωτήσῃς. Ποῖος σοῦ εἶπε νὰ μὴ τὴν ζητῇς; θὰ σὲ ἀντερωτήσωμεν ἡμεῖς. Νὰ τὴν ζητῇς. Ὡς φρόνιμος ὅμως καὶ σκεπτικὸς καὶ μετρημένος ἄνθρωπος. Νὰ ζητῇς τὴν πρόοδον τοῦ τέκνου σου, τὴν βελτίωσιν τοῦ μέλλοντός του. Χωρὶς ὅμως νὰ πλάττῃς ὄνειρα. Χωρὶς νὰ σὲ παρασύρῃ ἡ στοργὴ καὶ νὰ παραβλέπῃς τὰ ἐλαττώματά του καὶ νὰ ὑπερβάλλῃς τὰ προσόντα του, ἐκλαμβάνων αὐτὸν ὡς μεγαλοφυΐαν, καθ᾽ ὃν χρόνον εἶνε μία διάνοια πεζή.

Νὰ ζητήσῃς τὴν πρόοδόν του. Συμβουλεύσου ὅμως καὶ κάποιον ἄλλον, ποὺ θὰ κρίνῃ τὰ πράγματα ψυχρότερον ἀπὸ σέ. Καὶ μὴ δυσαρεστῆσαι, ἐὰν ἐκεῖνος σκέπτεται διαφορετικὰ ἀπὸ σέ. Ἀλλὰ πρόσεξέ τον. Καὶ πρὸ παντὸς μὴ λησμονῇς, ὅτι κυρίως τὸν ἄνθρωπον ἀναδεικνύει ὄχι τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ ὁ τρόπος καὶ ἡ ἐπιμέλεια, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιδοθῇ καὶ θὰ διεξαγάγῃ τὸ ἐπάγγελμά του. «Ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύριον, τιμηθήσεται», λέγει ὁ σοφὸς Σολομῶν (Παροιμ. κζ´ 18).

Μὲ ἄλλας λέξεις ἡ ἐργασία ἡ ὑπομονητική, ἡ ἐπιμελής, ἡ καρτερικὴ θὰ ἔχῃ μίαν ἡμέραν τὴν ἀπόδοσίν της. Καὶ ἠμπορεῖ ἕνας νὰ εἶνε κηπουρὸς καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ περισσότερον ἀπὸ ἕνα μεγαλοεπιχειρηματίαν, ὁ ὁποῖος συλλαμβάνει μεγάλα σχέδια, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ πλουτήσῃ χωρὶς κόπον. Ἠμπορεῖ νὰ εἶνε ὑπηρέτης καὶ μ᾽ ὅλα ταῦτα νὰ τιμηθῇ πολὺ περισσότερον παρ᾽ ὅσον ἕνας τυχοδιώκτης ἐπιστήμων.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Χρονολογίαι ἱστορικαί.

1. Παρατήρησις γενική. Πρὸς τὰ δεδομένα τῆς Βίβλου δυνάμεθα ἤδη νὰ συγκρίνωμεν τὰς χρονολογίας τῶν παλαιοτέρων λαῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Βεβαίως αὗται δὲν ἀνάγονται εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῦ ἀνθρώπου. Διότι εἶνε χρονολογίαι ὡρισμένων λαῶν, οἱ ὁποῖοι πρὶν ἢ παρουσιασθῶσιν ὡς πεπολιτισμένον σύνολον, ἀναμφιβόλως ἔζησαν καὶ ἐν βαρβάρῳ καταστάσει, ἐν τῇ

ὁποίᾳ διῆλθον ἀρκετὸν μέρος τοῦ βίου αὐτῶν, ἄγνωστον ὅλως εἰς ἡμᾶς. Ἕως ὅτου δὲ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πληθυνθῇ καὶ διαχωρισθῇ εἰς οἰκογενείας, πατριάς, φυλὰς καὶ ἔθνη, ἐχρειάσθη πάντως νὰ παρέλθῃ χρονικόν τι διάστημα. Βεβαίως τὸ διάστημα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπερεκτείνηται, ἀλλὰ δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει, ὅτι θὰ ἤρκουν τετρακισχίλια ἔτη διὰ νὰ πληθυνθῇ ἓν ζεῦγος ἀνθρώπων εἰς τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν τῆς γῆς, ἐὰν ἁπλῶς καὶ μόνον ὁ πληθυσμὸς οὗτος ἐδιπλασιάζετο ἀνὰ ἑκατὸν ἔτη. Πάντως ὅμως αἱ χρονολογίαι τῶν ἀρχαίων λαῶν παρουσιάζουσιν ἓν ὅριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπαραιτήτως ἔζησεν ὁ ἄνθρωπος· ὁ ὑπὸ τοῦ ὁρίου δὲ τούτου καθοριζόμενος ἀριθμὸς διπλασιαζόμενος ἢ καὶ τριπλασιαζόμενος θὰ μᾶς δώσῃ κατὰ προσέγγισιν τὸν ἀριθμὸν τῆς ὅλης ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἀφ' ἑτέρου δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι αἱ καθ' αὐτὸ ἱστορικαὶ χρονολογίαι καὶ ἐν γένει τὸ πεδίον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸ γνωστὸν εἰς τὴν ἱστορίαν μόλις φθάνει τὰ 1000 πρὸ Χριστοῦ ἔτη. Πρὸς συμπλήρωσιν λοιπὸν τούτων εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσφύγωμεν καὶ εἰς τὰς παραδόσεις τῶν λαῶν, καίτοι αὗται εἶνε νενοθευμέναι μετὰ πολλῶν μύθων. Ἀλλ' ἡ προσεκτικὴ ἐξέτασις τῶν μυθολογιῶν τούτων θὰ καταστήσῃ ἴσως δυνατὸν νὰ διαχωρίσωμεν ἴχνη τινὰ ἀληθείας ἐγκεχωσμένα εἰς σωροὺς ὀγκώδεις φαντασιωδῶν πλασμάτων.

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ, ὅτι αἱ μυθολογικαὶ παραδόσεις τῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς, Ὠκεανίας καὶ Εὐρώπης δέον νὰ τεθῶσιν εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν. Τοῦτο δὲ διότι τῆς μὲν Εὐρώπης ἡ μυθολογία δὲν δύναται νὰ ἀναχθῇ παλαιότερον τῶν τριῶν χιλιάδων ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ, τῆς δὲ Ἀμερικῆς καὶ Ὠκεανίας αἱ παραδόσεις οὐδέποτε θὰ ἀνεβίβαζον τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πέραν τῶν δισχιλίων ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ. Αἱ ἀρχαιότεραι χρονολογίαι ἐνεσωματώθησαν μᾶλλον εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αἰγύπτου, τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν Ἀσσυρίων, εἰς τὰς ὁποίας κατ' ἀνάγκην δέον νὰ ἐμμείνωμεν.

2. Χρονολογίαι τῆς Κίνας. Ἡ ἱστορικὴ περίοδος τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας ἀρχίζει περὶ τὸ 775 πρὸ Χριστοῦ, πέραν δὲ τοῦ ἔτους τούτου ἐκτείνεται ἡ μυθολογικὴ περίοδος τῶν Κινέζων. Βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πᾶν τὸ περιλαμβανόμενον ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου μυθικὸν καὶ πλαστόν. Πλὴν ὅμως οὐδεμίαν χρονολογίαν βεβαίαν εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρίσωμεν περὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἀναφερομένων συμβάντων. Τοῦτο δὲ διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ πρῶται γενεαὶ τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐστεροῦντο χρονολογίας τινός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ παλαιότερα χρονικὰ καὶ ἱστορικὰ βιβλία κατεκάησαν κατὰ τὸ 231 πρὸ Χριστοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ Chihouang-ti ἱδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Tsin. Μόνον βιβλίον περισωθὲν ἴσως τῆς καταστροφῆς ταύτης ἢ καὶ συνταχθὲν εὐθὺς μετ' αὐτὴν κατὰ τὰς ἀπὸ μνήμης ζώσας παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων, ἔχομεν τὸ Choa-King, τοῦ ὁποίου ὅμως αἱ πληροφορίαι κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην πάντων τῶν σινολόγων συγγραφέων δὲν πρέπει νὰ γίνωνται δεκταὶ ἄνευ πολλῆς ἐπιφυλάξεως. Πάντως καὶ ἐὰν ἤθελον θεωρηθῇ ὡς κατὰ πάντα ἀκριβεῖς αἱ πληροφορίαι τοῦ βιβλίου τούτου, τὰ ἐν αὐτῷ ἱστορικὰ τεκμήρια δὲν ἐκτείνονται πέραν τοῦ ἔτους 2698 πρὸ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲ ἀποδεχθῶμεν ἀκόμη τὴν ἐν τῇ Κίνᾳ γνωστὴν ὡς τὴν παλαιοτάτην ἀρχαιότητα, ἡ ὁποία ἄρχεται ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς δυναστείας τοῦ Fo-hi, πάλιν θὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸ 2952 πρὸ Χριστοῦ κατὰ τοὺς μέν, ἢ εἰς τὸ 3568 κατ' ἄλλους(1). Οὕτω τὸ ἀπώτατον ἱστορικὸν ὅριον, εἰς τὸ ὁποῖον μετὰ πᾶσαν παραχώρησιν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ φθάσωμεν, δὲν συμπληροῖ ὁλόκληρον τὴν τετάρτην πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδα. Ἀναμφιβόλως καὶ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης κατῳκεῖτο ἡ Κίνα. Ἀλλ' οἱ κάτοικοί της ὀνομαζόμενοι Miao-tzé, δηλαδὴ υἱοὶ τῆς ἀκαλλιεργήτου γῆς, διετέλουν εἰς κατάστασιν βαρβαρότητος ἐνδιαιτώμενοι εἰς σπήλαια καὶ χρησιμοποιοῦντες λίθινα ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα. Κατὰ τὸν Guibert(2), οἱ ἀπόγονοί των ζῶσιν ἀκόμη εἰς τὰς ὀρεινὰς χώρας τῆς Κίνας, ὅπου ἀπωθήθησαν ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Pun-ti τὸ κατ' ἀρχάς, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῆς κυριαρχούσης ἤδη ἐκεῖ κιτρίνης φυλῆς. Ἡ φυλὴ αὕτη κατὰ τὸν de Nadaillac εἰσέβαλεν εἰς τὴν Κίναν εἴκοσι τρεῖς αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, λίαν δὲ ταχέως προοδεύσασα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν πολιτισμοῦ διετήρησεν αὐτὸν ἔκτοτε(3). Ἡ παλαιοντολογικὴ ἔρευνα ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ Κίνα κατῳκεῖτο πολὺ πρὸ τῆς ἱστορικῆς περιόδου, διότι ἀνευρέθησαν ἐν αὐτῇ πρότερον μὲν ἴχνη τῆς νεολιθικῆς περιόδου, κατὰ τὰ τελευταῖα δ' ἔτη οἱ Lincent καὶ Teilhard de Chardin εἰς ἐπιστημονικήν τινα ἔρευναν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Jaune ἀνεῦρον λίθινα ἐργαλεῖα τῆς Παλαιολιθικῆς ἐποχῆς καὶ δὴ τῆς Μουστιαίας περιόδου(4).

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

ΑΠΕΙΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Α'.

Ἀπὸ τῆς ὑποσχέσεις, ποὺ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰσραήλ, ἠμπορεῖς νὰ συμπεράνῃς, ἀδελφέ μου, καὶ τῆς φοβέραις, μὲ τῆς ὁποίαις τὸν ἀπείλησεν, ἐὰν δὲν ἔμενεν πιστὸς εἰς τὸν Θεόν. Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ εἶνε ἀξιοσημείωτον ἰδιαιτέρως εἶνε ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς φοβέραις αὐταῖς δὲν λείπει ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ.

Πρῶτα πρῶτα ὁ Θεὸς ἐξεκαθάρισεν ἕνα πρᾶγμα. Τοὺς εἶπε δηλαδὴ ξάστερα, ὅτι τότε μόνον θὰ μετεχειρίζετο τὴν ῥάβδον Του ἐναντίον των, ὅταν αὐτοὶ ἁμάρταναν θεληματικῶς καὶ πεισματικῶς. Δὲν θὰ τοὺς ἐτιμωροῦσε λοιπὸν διὰ τὰ ὅσα θὰ ἁμάρταναν χωρὶς νὰ τὸ θέλουν καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν καὶ χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρουν. Ἀλλὰ «ἐὰν μὴ ὑπακούσητέ μου μηδὲ ποιήσητε τὰ προστάγματά μου ταῦτα, ἀλλ' ἀπειθήσητε αὐτοῖς καὶ τοῖς κρίμασί μου προσοχθίσῃ ἡ ψυχὴ ὑ-

(1) Guibert et Chinchole ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 472. Ὁ Μ. Θεοδωρόπουλος ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτοῦ «Κίνα» (Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδ. Τόμ. 14 σελ. 398) σημειοῖ ὅτι τοὺς τρεῖς πρώτους μονάρχας τῆς Κίνας, Φοὺ χοί, Σὲν Νὸγκ καὶ Χουάγκ Τὶ κατατάσσουσιν οἱ περισσότεροι χρονολόγοι εἰς τὴν Γ' χιλιετηρίδα π. Χ., εἶνε ὅμως ἀβέβαιον ἂν ποτε ὑπῆρξαν οἱ αὐτοκράτορες οὗτοι, θεωρεῖται δὲ πιθανόν, ὅτι ἦσαν μυθολογικὰ πρόσωπα.

(2) Αὐτόθι.

(3) Παρὰ Guibert et Chinchole ἔνθ' ἀνωτ.

(4) Αὐτόθι.

μῶν, ὥστε ὑμᾶς μὴ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς μου,» (Λευΐτ. κς´ 14—15). Μὲ ἄλλα λόγια αὐτὴ ἡ κατάστασις, ποὺ περιγράφει ἐδῶ ὁ Θεός, εἶνε τέτοια, ὥστε ἡ ψυχὴ τοῦ παραβάτου καὶ ἁμαρτωλοῦ ἀρχίζει νὰ μὴ λογαριάζῃ τὸ ὅτι παραβαίνει τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται μεγάλην τύψιν συνειδήσεως δι᾿ αὐτό. Εἶνε ἡ κατάστασις ἐκείνη, ποὺ ὁ ἄνθρωπος νομίζει ὡς βάρος ἀνυπόφορον τὸ νὰ συμμορφώνεται πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ αἰσθάνεται μέσα του στενοχωρίαν θεωρῶν ὡς σκλαβιὰν τὸ νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν Θεόν.

Ἀγαπητέ μου ἀναγνῶστα, σὺ ποὺ θέλεις νὰ εὐαρεστῇς εἰς τὸν Θεόν, εἰξεύρω, ὅτι ὑπάρχουν πολλαὶ περιστάσεις, ποὺ βασανίζεσαι καὶ χάνεις τὴν εἰρήνην σου. Δὲν ἐλευθερώθημεν ἀκόμη ὁλότελα ἀπὸ τὰ πάθη μας. Καὶ μολονότι τὰ πολεμοῦμεν, ὑπάρχουν στιγμαῖς ποὺ ἡ ἀσθενὴς θέλησίς μας κάμπτεται καὶ αἰχμαλωτίζεται καὶ κάμνει ἐκεῖνο, ποὺ εἰς τὸ βάθος της δὲν θέλει νὰ κάμῃ. Καὶ παρασυρόμεθα ἔξαφνα καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν εἰς κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον χύνομεν ὕστερα πικρὰ δάκρυα. Κλαῦσε, ἀδελφέ μου. Κλαῦσε, διὰ νὰ σὲ ἐλεήσῃ ὁ Θεός. Κλαῦσε, γιὰ νὰ μπορέσῃς ἐπὶ τέλους κάποτε νὰ νικήσῃς τὴν ἀδυναμίαν σου αὐτήν. Κλαῦσε ὅμως μὲ ἐλπίδα. Κλαῦσε, ἀλλὰ καὶ παρηγορήσου συγχρόνως. Αὐταῖς τῆς παρεκτροπαῖς εἶνε ἕτοιμος νὰ σοῦ τῆς συγχωρήσῃ ὁ Θεός, ἀρκεῖ σὺ νὰ Τοῦ ζητήσῃς ταπεινὰ τὸ ἔλεος καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃς ἀγωνιζόμενος κατὰ τῶν κλίσεων αὐτῶν καὶ ἀδυναμιῶν σου. Πρόσεξε μόνον νὰ μὴ σοῦ γίνουν συνήθεια καὶ νὰ μὴ σὲ κυριεύσουν. Πρόσεξε νὰ μὴ καταντήσῃς ὥστε νὰ παρασύρεσαι εἰς αὐτάς, χωρὶς καμμίαν ἀντίδρασιν καὶ χωρὶς καμμίαν μετάνοιαν καὶ συντριβήν. Εἰξεύρεις τί θὰ γίνῃ τότε; Αὐταῖς θὰ φέρουν μαζύ τους καὶ ἄλλαις ἀκόμη μεγαλείτεραις. Καὶ σιγὰ σιγὰ θὰ γίνῃς καὶ σὺ ἀναίσθητος παραβάτης, ποὺ θὰ καταπατῇς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ χωρὶς καμμίαν τύψιν, καὶ θὰ θεωρῇς τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν Θεὸν ὡς σκλαβιὰν καὶ ζυγὸν ἀνυπόφορον. Τί νομίζεις; Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ οἱ ἀδιάφοροι καὶ ἀσεβεῖς σοῦ φαίνεται, ὅτι ἐγεννήθησαν τέτοιοι; Ἀ! ὄχι. Κάθε ἄλλο. Ἦσαν εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπρόσεκτοι. Ἔγιναν ὕστερα ἀμελεῖς. Μετ᾿ ὀλίγον κατελήφθησαν ἀπὸ ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν. Καὶ κατέληξαν εἰς τὸ τέλος νὰ ἀηδιάζουν τὸ καθῆκον καὶ νὰ κλωτσοπατοῦν τὰς θείας ἐντολάς. Δὲν τὸ εἰξεύρεις; Μία μικρὰ γρίππη, ἐὰν τὴν παραμελήσῃς, ἠμπορεῖ νὰ σοῦ φέρῃ μεγάλον κακὸν καὶ νὰ σὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν θάνατον. Ἔτσι ἀκριβῶς καὶ μία μικρὰ παράβασις, ἐὰν μείνῃ χωρὶς ἐπιμέλειαν, θὰ φθάσῃ νὰ γίνῃ θανάσιμος ἁμαρτία. Καὶ ἐνῷ προτήτερα, ὅταν καὶ ἁπλῶς σοῦ ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν, σοῦ ἔφερε φρίκην, τώρα τὴν ἐνεργεῖς τὴν μίαν φορὰν κοντὰ εἰς τὴν ἄλλην καὶ δὲν σοῦ κάνει καμμίαν ἐντύπωσιν. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἔγιναν σιγὰ σιγά. Διότι δὲν ἐπρόσεξες. Διότι δὲν μετενόησες ἐγκαίρως. Διότι ἀδιαφόρησες. Διότι ἔδειξες ἀμέλειαν. Νά, γιατί ὁ θεόπνευστος Δαβὶδ ἐπαρακαλοῦσεν ἄλλοτε ταπεινῶς τὸν Θεὸν λέγοντας εἰς Αὐτόν: «Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς, μήποτε ὑπνώσω ἐν ἁμαρτίαις εἰς θάνατον». Καταλαμβάνεται κανεὶς ἀπὸ τὴν νύσταν τῆς ἁμαρτίας χωρὶς νὰ τὸ νοιώσῃ, ἀδελφέ μου. Καὶ εἶνε ἑπόμενον νὰ πέσῃ ναρκωμένος κάτω καὶ νὰ κοιμηθῇ βαρειὰ ἕναν ὕπνον, ποὺ νὰ τοῦ φέρῃ πνευματικὸν θάνατον. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ μᾶς κρατῇ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἀνοικτά, γιὰ νὰ μὴ πάθωμεν τέτοια συμφορά.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ´.

26. *Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι.*

Λέγει εἰς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· ὁ Μεσσίας εἶμαι ἐγώ, ποὺ σοῦ ὁμιλῶ.

Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. *Ὁ Ἰησοῦς ὁμολογεῖ ἑαυτὸν Μεσσίαν ἐνώπιον τῆς Σαμαρείτιδος, μολονότι κατὰ τοὺς συνοπτικοὺς (Ματθ. η´ 4, ις´ 20, ιζ´ 9 κλπ.) ἀποκρύπτει κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς δημοσίας δράσεώς Του τὴν ἰδιότητα Αὐτοῦ ταύτην ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων. Ὁ λόγος τούτου εἶνε ἴσως, ὅτι ἡ γυνὴ εἶχεν ἀτελῆ μέν, ἀλλ᾿ οὐχὶ καὶ πεπλανημένην ὡς οἱ Ἰουδαῖοι περὶ Μεσσίου ἀντίληψιν. «Καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις συνεχῶς λέγουσιν· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰπὲ ἡμῖν, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, τούτοις οὐκ ἀπεκρίνατο σαφῶς, ταύτῃ δὲ εἶπε φανερῶς αὐτὸς εἶναι· εὐγνωμονεστέρα γὰρ ἦν ἡ γυνή, τῶν Ἰουδαίων.....καὶ ἐξ ἀδεκάστου γνώμης καὶ ἁπλῆς διανοίας ἐφθέγγετο, ἅπερ ἐφθέγγετο......καὶ γὰρ ἤκουσε καὶ ἐπίστευσε καὶ ἄλλους ἐπὶ τοῦτο ἐσαγήνευσε» (Χρυσόστ.). Ὡσαύτως ἄριστα ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐξηγεῖ καὶ τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα κατ᾿ ἄλλον τρόπον διελέχθη ὁ Κύριος καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὸν Ναθαναὴλ καὶ τὸν Νικόδημον. «Τῷ μὲν Νικοδήμῳ τὸν ὄφιν εἰς μέσον ἤγαγε καὶ τῷ Ναθαναὴλ προφητείας ἀνέμνησε, ταύτῃ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον εἶπεν» «ἀλλ᾿ ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τῆς προρρήσεως αὐτὴν ἐπισπᾶται καὶ διὰ τούτων εἰς μνήμην ἄγει τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκκαλύπτει λοιπὸν ἑαυτόν». Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι «ἐκεῖνοι μὲν ἄνδρες ἦσαν καὶ ἐν τούτοις ἐστρέφοντο, αὕτη δὲ γυνὴ πενιχρὰ καὶ ἀμαθὴς καὶ Γραφῶν ἄπειρος».*

3) Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταί (δ´ 27-38).

27. *Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε, τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ᾿ αὐτῆς;*

Καὶ κατ᾿ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἦλθον οἱ μαθηταί Του καὶ ἐξεπλάγησαν διότι ὁ Διδάσκαλος ὡμίλει μετὰ ἀσήμου γυναικός· ἀλλ᾿ ὅμως κανεὶς δὲν εἶπε, ποίαν ὑπηρεσίαν ζητεῖς ἢ ποίαν διδασκαλίαν κάμνεις μαζύ της;

ἐπὶ τούτῳ. *«Ἀντὶ τοῦ τούτων λεγομένων» (Ζιγαβ.). «Σφόδρα εἰς καιρὸν ἀπήντησαν τῆς διδασκαλίας ἀπαρτισθείσης» (Χρυσ.). «Τέλος τῶν πρὸς τὴν γυναῖκα λόγων ἡ τῶν μαθητῶν παρουσία» (Κύριλ.).*

ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. *«Τί δὲ ἐθαύμαζον; Τὸ ἄτυφον, τὸ ταπεινὸν μεθ᾿ ὑπερβολῆς, ὅτι οὕτω περίβλεπτος ὢν ἠνείχετο.....γυναικὶ διαλέγεσθαι πενιχρᾷ καὶ Σαμαρείτιδι» (Χρυσ.). Ὑφίστατο προκατάληψις ῥαββινικὴ καὶ παράγγελμα ῥαββινικόν, καθ᾿ ὅ: «Μὴ παρατείνῃς τὴν συνδιάλεξιν μετὰ γυναικός· ἂς μὴ διαλέγηταί τις ἐν ὁδῷ μετὰ γυναικός, οὐδὲ μετὰ τῆς ἰδίας συζύγου· ἂς κατακαίωνται οἱ λόγοι τοῦ νόμου μᾶλλον παρὰ νὰ διδάσκωνται εἰς γυναῖκας». Ἐκ τούτων ἐξηγεῖται ἡ ἔκπληξις τῶν μαθητῶν, οἵτινες διὰ πρώτην ἴσως φορὰν θὰ ἔβλεπον τὸν διδάσκαλον ὁμιλοῦντα ἐν δημοσίῳ τόπῳ πρὸς γυναῖκα.*

μέντοι. *Ἡ ἔκπληξίς των ὅμως δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσωσι τὸν διδάσκαλον περὶ τοῦ ἀντικειμένου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνδιαλέξεως. Ἀναμφιβόλως ἡ*

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Λόγος καὶ διὰ τὴν χωρικήν! Ἀνεσύρθη, ἔστω καὶ προσωρινῶς, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀφανοῦς ζωῆς της καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ χωριοῦ, ἡ σύγχρονος αὐτὴ σκλάβα. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τὴν ἠξίωσεν ἰδιαιτέρου λόγου ἐν Λαρίσῃ. Ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀγρότας τὴν θέσιν της καὶ ἀπηύθυνεν ὑπὲρ αὐτῆς θερμὰς πρὸς αὐτοὺς συστάσεις. Ἠσχολήθη δὲ καὶ ὁ Τύπος μίαν φορὰν καὶ δι' αὐτήν.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ἀξιόλογον. Ἐὰν ἕνα μεγάλο μέρος τῶν γυναικῶν τῶν πόλεων ἔφθασεν εἰς τὴν μίαν ἐπικίνδυνον ἀκρότητα, τοῦτο συνέβη διότι ἐξωθήθη καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν δημοσιότητα. Τὰ κέντρα τῆς ἐπιδείξεως, ὁ Τύπος, ποὺ ἀποθαυμάζει τὴν γυναῖκα τῆς κοσμικῆς κινήσεως ἢ ἐκθέτει αὐτὴν διὰ τοῦ «φωτογραφικοῦ ρεπορτὰζ» εἰς ποικίλας στάσεις καὶ καταστάσεις, ὁ κινηματογράφος, ποὺ τὴν ἔκαμεν ἀντικείμενον ἀνομολογήτου ἐπιχειρήσεως, τόσοι ἄλλοι παράγοντες τοῦ συγχρόνου παραστρατημένου πολιτισμοῦ, τὴν ἐβοήθησαν καὶ τὴν ἐξεβίασαν νὰ ἀναρριχηθῇ εἰς τὴν πλέον ἐπικίνδυνον ἀκρότητα. Ἀπὸ σύζυγος ἢ κόρη, τοποθετημένη εἰς μίαν ἀπὸ τὰς σπουδαιοτέρας θέσεις τῆς οἰκογενείας καὶ ἐπιφορτισμένη μὲ καθήκοντα πράγματι ὑψηλά, ἔγινε κοῦκλα, εἴδωλον, ἀντικείμενον σαρκολατρείας, ἀχορτάστως πολυδάπανον μέλος τῆς οἰκογενείας, ἀντάρτης κατὰ τῆς πατρικῆς ἢ τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας. Περιεφρόνησε τὴν μητρότητα καὶ τὴν τεκνοτροφίαν· ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν της ἐντὸς τῆς οἰκογενείας· ἐζήτησε νὰ γίνῃ ἀνταγωνιστὴς τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὰ ἀνδρικὰ ἔργα καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, ν' ἀντιστρέψῃ τοὺς φυσικοὺς νόμους καὶ ν' «αὐθεντῇ τοῦ ἀνδρός». Ἰδοὺ ἡ μία ἀκρότης.

Ἡ ἄλλη ἀκρότης εἶναι ἐκείνη, ποὺ κατέχει ἡ χωρικὴ γυναῖκα. Αὐτὴ κρατεῖται ἀκόμη δούλη κατ' οὐσίαν, σκλάβα, κατωτέρα καὶ ἀπὸ τὰ ζῷα τοῦ σπιτιοῦ! Διότι αὐτὴ θὰ παρακολουθήσῃ ἀπὸ τὸ πρωῒ τὸν σύζυγον ἢ τὸν πατέρα εἰς τὸ χωράφι, φορτωμένη πολλάκις τὰ τρόφιμα τῆς ἡμέρας ἢ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Θὰ ἐργασθῇ ὅλην τὴν ἡμέρα ὅσον καὶ ὁ ἄνδρας, ἂν μὴ καὶ περισσότερον. Θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ βράδυ, πάλιν φορτωμένη μὲ ξύλα ἢ ἄλλα ἀγροτικὰ προϊόντα, καὶ θὰ βαδίσῃ φορτωμένη ἀπόστασιν ὡρῶν. Θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι, ὄχι διὰ ν' ἀναπαυθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασίαν. Πρέπει νὰ κυττάξῃ τὰ παιδιά, νὰ ζυμώσῃ καὶ νὰ ψήσῃ τὸ ψωμί, νὰ μαγειρέψῃ διὰ τὴν ἐπομένην, νὰ κοπιάσῃ δηλαδὴ καὶ ἐπὶ πολλὰς νυκτερινὰς ὥρας, διὰ νὰ τῆς μείνῃ ἐντελῶς ἐλλιπὴς χρόνος ὕπνου. Ἤ, μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, πρέπει νὰ «νυχτερέψῃ» διὰ νὰ μπαλώσῃ, νὰ γνέσῃ, νὰ πλέξῃ, νὰ ὑφάνῃ τὰ ἐνδύματα τῆς οἰκογενείας, ποὺ θὰ περάσουν ὅλα ἀπὸ τὰ χέρια της. Οὐχὶ δὲ σπανίως, μαζῆ μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, ποὺ συνεχίζεται νύκτα καὶ ἡμέρα, πρέπει νὰ δεχθῇ καὶ τὸ ποτήριον τῆς πικρίας, τὸ ὁποῖον τῆς προσφέρει μὲ τόσην συμπάθειαν καὶ καλωσύνην ὁ ἄνδρας ἢ ὁ πατέρας. Ἐπειδὴ δὲν ἔχει θαυματουργικὴν δύναμίν, ὥστε ὅλα αὐτὰ νὰ γίνωνται ἀμέσως· ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἕτοιμο τὸ φαγητὸ στὴν ὥρα ποὺ τὸ ἤθελεν ὁ ἄνδρας, θὰ ἀκούσῃ φωνές, βρισιές, ἀντάρες, θὰ δεχθῇ ἀκόμη καὶ...... «ξυλιές»! Διότι εἰς ἀμοιβὴν ὅλων αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν ὁ σκληρὸς καὶ παράλογος ἀνδρικὸς ἐγωϊσμὸς θεωρεῖ δικαίωμά του καὶ νὰ δείρῃ τὴν γυναῖκα!

Ὁ ἀναγνώστης, ποὺ ἐγεννήθη καὶ ἔζησε μόνον εἰς τὰς πόλεις, θὰ ἐθεώρησεν ἴσως ὑπερβολικὸν αὐτό, ποὺ ἐσημειώσαμεν προηγουμένως, ὅτι ἡ ζωὴ τῆς χωρικῆς εἶναι πολλάκις κατωτέρα τῆς τῶν ζῴων τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ὅμως οὔτε τὰ βώδια ὀργώνουν οὔτε τὰ φορτηγὰ σύρουν βάρη μέρα—νύχτα. Καὶ κάτι τὸ ἀκόμη ἐκπληκτικώτερον: Εἰς τὰ ζῷα αὐτὰ ὁ «νοικοκύρης» προσφέρει πολλαῖς φοραῖς περισσοτέρας περιποιήσεις. Δεικνύει περισσότερον ἐνδιαφέρουν ὅταν ἀσθενήσουν, λυπεῖται περισσότερον ὅταν ἀποθάνουν. Ἡ γυναῖκα ὅμως, καὶ ὅταν ἀσθενῇ, εἶναι πάλιν ὑποχρεωμένη νὰ ἐργάζεται, μέχρις ὅτου καταπέσῃ ὁλοτελῶς. Καὶ ὅταν τὸ κορίτσι ἀποθάνῃ, δὲν στοιχίζει καὶ τόσον, διότι ἡ περὶ αὐτοῦ ἀντίληψις τῶν χωρικῶν διατυπώνεται εἰς τὸ ἑξῆς σχόλιον, ποὺ ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ θανάτου ἑκάστου κοριτσιοῦ: «Καλύτερα πῶλειψε γιὰ νὰ γλυτώσῃ κι' ὁ πατέρας του τὴν προῖκα»! Ἐπὶ πλέον ἡ σύζυγος, ποὺ δὲν γνωρίζει ἀνάπαυσιν «οὔτε γιορτὴ οὔτε καθημερινή»—κατὰ τὴν ἔκφρασίν των—εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἐργάζεται καὶ κατὰ τοὺς μῆνας τῆς ἐγκυμοσύνης, νὰ ἐργάζεται μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ. Συμβαίνει πολλάκις νὰ γεννήσῃ τὸ παιδί της εἰς τὸ χωράφι ἢ εἰς τὸν δρόμον. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας πρέπει νὰ τὸ φορτώνεται μαζῆ μὲ τὴν ξύλινη κούνια του, διὰ νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς τὸ χωράφι, ὅπου θὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασίαν. Ἡ ζωή της δὲ αὐτὴ θὰ κατήντα ἐξόχως τραγική, θὰ ἐσυντομεύετο ὑπερβολικὰ καὶ θὰ κατέληγε γρήγορα εἰς τὸν τάφον, ἂν ἡ φυσικὴ ζωὴ καὶ τὸ ὕπαιθρον δὲν ἔφερεν ἕνα ἀντιστάθμισμα εἰς τοὺς τόσον θλιβεροὺς ὅρους τῆς ἐργασίας της. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἄλλη ἀκρότης.

Ἡ ἀκρότης δὲ αὐτὴ ἡ τόσον ἐξευτελιστικὴ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα, ἡ τόσον ἄσπλαγχνος καὶ ἀπάνθρωπος, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ λείψῃ, εἰ μὴ μόνον ἂν καὶ ὁ λαὸς τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ ὑπαίθρου ἀνυψωθῇ εἰς τὸ ἐπίπεδον τὸ πράγματι χριστιανικόν. Οὔτε νομοθεσίαι κρατικαὶ ἠμποροῦν νὰ προνοήσουν διὰ τὴν χωρικὴν γυναῖκα, ὅπως προνοοῦν διὰ τὴν ἐργάτιδα τῶν πόλεων, οὔτε σύλλογοι χωρικῶν γυναικῶν διὰ τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων των ἠμποροῦν νὰ γίνουν. Μόνον ὅταν ὁ χωρικὸς φωτισθῇ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου· ὅταν μάθῃ ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ δίδει τὴν ἐντολὴν ταύτην: «Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν», τότε ἡ χωρικὴ γυναῖ-

---

ἔκφρασις τοῦ Κυρίου, ὁμιλοῦντος τὴν στιγμὴν ἐκείνην περὶ τῆς Μεσσιανικῆς Του ἰδιότητος, ἐνεῖχε πολὺ τὸ ἐπιβλητικὸν καὶ τὸ σοβαρόν, ὅπερ ἐπέβαλε σιγὴν εἰς τοὺς μαθητάς. «Ἀλλ' ὅμως ἐκπλαγέντες οὐκ ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν· οὕτως ἦσαν πεπαιδευμένοι τὴν τῶν μαθητῶν τάξιν διατηρεῖν, οὕτως αὐτὸν ἐδεδοίκεισαν καὶ ᾐδοῦντο» (Χρυσ.). «Ἐσίγησαν τιμῶντες αὐτόν» (Ζιγαβ.).

τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; *Τὸ μὲν ζητεῖς ἡρμηνεύθη ὑπό τινων ὡς ἀναφερόμενον εἰς ὑπηρεσίαν τινά, ἣν ὁ Κύριος ἐζήτησε παρὰ τῆς Σαμαρείτιδος, τὸ δὲ λαλεῖς εἰς διδασκαλίαν ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς αὐτήν. Ἕτεροι τὸ μὲν «τί ζητεῖς» ὡς ἐρώτησιν, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰς τὴν γυναῖκα (=τί θέλεις ἀπὸ τὸν Διδάσκαλον;), τὸ δὲ «τί λαλεῖς» ὡς ἐρώτησιν πρὸς τὸν Κύριον (=τί διδάσκεις αὐτήν;).*

κα θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μεσότητα, ποὺ ἁρμόζει εἰς τὴν χριστιανήν. Πῶς δὲ νὰ τὰς ἀγαποῦν; «Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς». Πόσον νὰ τὰς ἀγαποῦν; «Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ», ἀπαντᾷ ὁ Θεός. Διότι ἐνώπιον Αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει διαφορὰ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο εἶναι ἐξ ἴσου ἀγαπητά Του παιδιά. Μόνον ὅταν οἱ ἄνδρες μάθουν, ὅτι εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ θεωροῦν τὴν γυναῖκα «ὡς ἀσθενέστερον σκεῦος» καὶ ὄχι ὡς μηχανήν, ποὺ πρέπει νὰ ἐργάζεται νυχθημερόν· ὅταν μάθουν ὅτι πρέπει «ν' ἀπονέμουν εἰς αὐτὴν τιμήν, ὡς συγκληρονόμον χάριτος ζωῆς», τότε καὶ ἡ χωρικὴ γυναῖκα θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν σημερινὴν σκλαβιά, θὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν θέσιν ποὺ τὴν ἔπλασεν ὁ Θεός, θὰ γίνῃ σπουδαιότατος παράγων διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν. Εἰς τὸ ἱερὸν δὲ τοῦτο καθῆκον τοῦ διαφωτισμοῦ τῶν χωρικῶν τὴν ἄρχουσαν θέσιν καὶ εὐθύνην ἔχει ἡ Ἐκκλησία.

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. πρὸ Χριστοῦ Γεννήσεως, Ματθ. α' 1—25).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην ἔκδοσιν «Ζωῆς» σελ. 5.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. πρὸ Χριστοῦ γεννήσεως, Ἑβρ. ια' 9—10 καὶ 32—40).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην ἔκδοσιν «Ζωῆς» σελ. 658, 660.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ἰδικήν του εἶχεν ὑποσχεθῆ ὁ Θεὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰς τὸν πατριάρχην Ἀβραὰμ καὶ τοῦ τὴν ἐχάρισεν ἐξ ὁλοκλήρου. Καὶ ὅμως. Ὅπως μᾶς λέγει σήμερον ὁ ἀπόστολος Παῦλος, «Ἀβραὰμ παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς». Παρῴκησε! Δηλαδή; Προσωρινῶς ἐγκατεστάθη. Δὲν κατεσκεύασε μέγαρα. Δὲν ἀνοικοδόμησε πύργους. Σκηνὰς ἔστησε. Καὶ εἰς τὰς σκηνὰς ἐκείνας ἔμενεν ὁ μέγας Πατριάρχης μὲ τοὺς ἄλλους δύο συγκληρονόμους τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ. Καὶ διατί; Διότι δὲν ἐθεώρησεν ὡς ἰδικήν του χώραν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὡς ξένην τὴν ἐλογάριασε. Καὶ ἔζησεν ὡς ξένος εἰς ξένα μέρη. Ἀλλὰ ποῖος τοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο ξένη καὶ δι' αὐτὸν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας; Ἡ πίστις! Μᾶς τὸ λέγει ὁ Παῦλος· «Πίστει παρῴκησεν Ἀβραὰμ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας». Αὐτὴ τοῦ ἤνοιξε τὰ μάτια. Αὐτὴ τοῦ ἔδειξε μίαν ἄλλην πόλιν. Τὴν εἶδεν ὁ Πατριάρχης. Ἦτο οὐράνιος, κτισμένη ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀσάλευτος καὶ αἰωνία. Ἦτο ἡ πόλις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ! Καὶ ὁ Ἀβραὰμ αὐτὴν ἠγάπησε. Αὐτὴν ἐπόθησε. Αὐτὴν ἐλαχτάρησε. Διὰ τοῦτο «ἐπῆρε τὰ μάτια του», τὴν καρδίαν του, τὰς ἐλπίδας του ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὰς ἔστρεψε πρὸς τὸν οὐρανόν, πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ τὴν μόνιμον καὶ μακαρίαν. «Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός».

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ„

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα
πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

Ναί! ἔχομεν πατρίδα μόνιμον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ μὴ περιμένετε νὰ ἴδωμεν τὴν πατρίδα μας αὐτὴν μὲ τὰ μάτια μας τὰ σωματικά. Τὸν οὐρανόν, τὴν πόλιν τὴν ἐπουράνιον, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ ἄρρητα κάλλη της, μὲ τὸν πλοῦτόν της τὸν πνευματικόν, μὲ τὴν ἀπέραντον χαράν της, αὐτὴν τὴν βασιλείαν, μόνη ἡ πίστις μᾶς τὴν φανερώνει καὶ τὴν ἀποκαλύπτει. Ἡ πίστις ἀνοίγει τὰ μάτια, τῆς ψυχῆς τὰ ἀόρατα μάτια. Αὐτὴ στρέφει τὸν νοῦν μας πρὸς τὰ ἄνω. Αὐτὴ ἐμπνέει τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὰ ἐγκόσμια, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον πρὸς τὰ οὐράνια καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ λαχταρᾷ καὶ νὰ ζητῇ διαρκῶς τοῦ Θεοῦ τὴν βασιλείαν καὶ τοῦ παραδείσου τὴν ἀπόλαυσιν. Ἀλλοίμονον! Εἴμεθα πρὸς τὰ κάτω σκυμμένοι. Τὰ ἐγκόσμια μᾶς ἀπορροφοῦν. Ἡ ματαιότης μᾶς τραβᾷ. Καὶ ἀγωνιζόμεθα, παλαίομεν, πωλοῦμεν, ἀγοράζομεν, κτίζομεν, θεμελιώνομεν εἰς τὴν γῆν καὶ μόνον εἰς τὴν γῆν· δηλαδὴ εἰς τὴν ἄμμον, τὴν τέφραν, τὴν σκιάν, τὴν ματαιότητα! Διατί; Διότι εἶνε μικρά, ἀσθενής, νηπιώδης ἡ πίστις μας. Δὲν πιστεύομεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ. Δὲν πιστεύομεν, ὅπως ἐπίστευεν ὁ Ἀβραάμ. Ἐὰν εἴχομεν τὴν πίστιν τοῦ Πατριάρχου ἐκείνου, δὲν θὰ ἐμέναμεν βεβαίως ἀργοί. Δὲν θὰ ἐσταυρώναμεν τὰ χέρια μας μοιρολατρικῶς περιμένοντες τὸν θάνατον νὰ μᾶς μεταφέρῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Ἀντιθέτως, θὰ εἰργαζόμεθα δραστηρίως καὶ ἀποφασιστικῶς· θὰ εἰργαζόμεθα μάλιστα μὲ τιμιότητα καὶ δικαιοσύνην καὶ ἐπιμέλειαν πολλήν. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς προσκόλλησιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τὰ φευγαλέα καὶ ἀνωφελῆ. Ξένοι εἶσθε, θὰ μᾶς ἔλεγεν ἡ πίστις, ὅπως ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀβραάμ. Καὶ ἡμεῖς, ὡς ξένοι «καὶ πάροικοι ἐν τῷ κόσμῳ», θὰ ἐφροντίζαμεν νὰ ζήσωμεν χωρὶς μεγάλας βλέψεις καὶ πολυτελεῖς ἐγκαταστάσεις καὶ ματαίας ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς. Προσωρινῶς θὰ ἐμέναμεν, ὅπως ἔμενεν ὁ Ἀβραάμ. Θὰ ἐστρέφαμεν δὲ καὶ νοῦν καὶ καρδίαν καὶ θέλησιν πρὸς τὰ ἄνω, τὴν οὐράνιον πατρίδα νοσταλγοῦντες καὶ εἰς αὐτὴν φροντίζοντες νὰ ρίψωμεν θεμέλια ἰσχυρὰ καὶ αἰώνια. Δὲν τὴν ἔχομεν τὴν πίστιν αὐτήν. Ἂς τὴν ἀποκτήσωμεν. Ἂς τὴν ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ Αὐτὸς θὰ μᾶς τὴν δώσῃ. Θὰ μᾶς τὴν δώσῃ, διὰ νὰ περιφρονήσωμεν τὰ πρόσκαιρα, νὰ ἀγαπήσωμεν τὰ αἰώνια καὶ νὰ θεμελιώσωμεν εἰς τὸν Οὐρανόν, διὰ νὰ νικήσωμεν ὅλους τοὺς πειρασμούς, τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς θλίψεις τοῦ βίου, ποὺ θὰ ζητήσουν νὰ μᾶς ἀποκλείσουν ἀπὸ τὸν Οὐρανόν. Αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους ἄνδρας.

2.—Τί δηλαδή; Ἠγάπησαν αὐτοὶ τὸν Θεόν. Εἰργάσθησαν τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. Ἐπόθησαν τὴν οὐρανίαν πατρίδα. Τοὺς ἠγάπησεν ὅμως ὁ κόσμος; Εἶδε τὴν ἀξίαν των; Ἐξετίμησε τὴν ἀρετήν των; Ὄχι. Ὁ κόσμος τοὺς ἐμίσησε, τοὺς κατέτρεξε, τοὺς ὑπέβαλεν εἰς θλίψεις καὶ δοκιμασίας πολλὰς καὶ κακάς. Ὤ, πόσα ὑπέφεραν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ

ἄνθρωποι! «Ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς». Ἐγόγγυσαν ὅμως κατὰ τοῦ Θεοῦ; Ποτέ. Κατηράσθησαν τοὺς διώκτας καὶ φονεῖς των; Ὄχι. Ἐξῆλθε κανένα παράπονον ἀπὸ τὸ στόμα των διὰ τὰ δεινοπαθήματά των; Οὔτε καὶ αὐτό. Τί ἔκαμαν; Ὑπομονὴν μεγάλην, ὑπομονὴν σταθερὰν μέχρι τέλους. Ἀλλὰ τί τοὺς ἐνέπνεε τὴν ὑπομονὴν αὐτήν; Ἡ πίστις. Καὶ εἰς τί ἀπέβλεπον δεχόμενοι μὲ χαρὰν καὶ καρτερίαν τὰ βάσανα τῆς ἐπιγείου ζωῆς; Εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν μισθὸν καὶ τὰ βραβεῖα καὶ τὴν δόξαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὰ ἔλαβαν ὅμως; Εἰς τὸν τέλειον βαθμὸν ὄχι. «Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, προσθέτει ὁ Ἀπόστολος, *οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν*». Ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ πίστις των τοὺς ἔκαμε νὰ ὑπομείνουν μαρτύρια καὶ νὰ δεχθοῦν σκληροὺς θανάτους. Ὅ,τι ἐπόθησαν ὅμως καὶ ὅ,τι τοὺς εἶχεν ὑποσχεθῆ ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἔλαβαν ἀκόμη. Διατί; Τὸ ἐξηγεῖ ὁ Παῦλος· «Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, *ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι*». Δὲν ἔλαβον τὸ τέλειον. Μέρος μόνον ἔλαβαν. Καὶ τοῦτο πρὸς χάριν ἰδικήν μας. Ὁ Πανάγαθος τὰ ἐκανόνισεν οὕτως, διὰ νὰ μὴ λάβουν ὅλην τὴν χαρὰν χωρὶς ἡμᾶς, διὰ νὰ καθήσωμεν ὅλοι μαζῆ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ συγχρόνως δι' ὅλους ἡ γενικὴ καὶ πάνδημος πανήγυρις τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν βασιλείαν Του τὴν ἐπουράνιον.

Μᾶς περιμένουν, λοιπόν, οἱ ἅγιοι εἰς τὸν οὐρανόν. Προφῆται καὶ Ἀπόστολοι, Ὁμολογηταὶ καὶ Μάρτυρες, Πατριάρχαι καὶ ὅσιοι Πατέρες, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγελοι, οἱ Ἀρχάγγελοι, αὐτὴ ἡ Παρθένος Μαρία, *ἡμᾶς* περιμένουν. Μᾶς περιμένουν μὲ πόθον. Μετροῦν τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας καὶ ἀναζητοῦν τὴν εὐλογημένην ἐκείνην στιγμὴν ποὺ θὰ μᾶς ὑποδεχθοῦν εἰς τὴν χώραν τῆς αἰωνίου μακαριότητος καὶ ζωῆς. Ἂς μὴ τοὺς ἀπογοητεύσωμεν· ἀλλὰ ἂς κινηθῶμεν. Ἂς ἑτοιμασθῶμεν. Ἑτοιμασία πραγματικὴ εἶνε ἡ μίμησις καὶ ἀντιγραφὴ τοῦ ἰδικοῦ των παραδείγματος. Δὲν παρέδωκαν αὐτοὶ τὴν καρδίαν των εἰς τὸν μάταιον κόσμον. Ἂς μὴ τὴν παραδώσωμεν καὶ ἡμεῖς. Δὲν παρεπονέθησαν αὐτοὶ διὰ τὰ βάσανά των. Ἂς μὴ παραπονούμεθα καὶ ἡμεῖς. Αὐτοὶ ἐπίστευαν, χωρὶς δισταγμοὺς καὶ ἀμφιβολίας εἰς τὸν λόγον καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστις αὐτὴ τοὺς ἔδειξε τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ὡδήγησεν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἂς στερεωθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν πίστιν. Ἂς ὑψώσωμεν τὴν καρδίαν μας πρὸς τὰ ἄνω. Οἱ χρόνοι περνοῦν. Καὶ ἡ ἡμέρα ποὺ θὰ ἀρχίσῃ ἡ μεγάλη χαρὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὁλονὲν πλησιάζει. Ἂς σπεύσωμεν, ἂς σπεύσωμεν. Μὴ μείνωμεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος τοῦ Χριστοῦ.

Ὅλοι ὅσοι μελετοῦν τὴν «Ζωὴν» καὶ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῆς, ἔχουν καθῆκον νὰ συνιστῶσιν αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλους, συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Τοιαύτη φροντὶς ἀποτελεῖ καὶ τὴν καλλιτέραν ἀντίδρασιν ἐναντίον τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἀνηθίκων ἀναγνωσμάτων.

ΔΙΔΑΧΑΙ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ὅπως ὁ καπνός.

Ὅπως αἱ σκιαὶ ἀκολουθοῦν τὰ σώματα, ἔτσι καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἀκολουθοῦν τὴν ψυχήν, καὶ ἀπεικονίζουν καθαρὰ τὰς πράξεις μας. Καὶ καθὼς ὁ καπνὸς διώχνει τὰς μελίσσας καὶ ἡ δυσωδία ἀπομακρύνει τὰς περιστεράς, ἔτσι καὶ ἡ ἁμαρτία, ἡ δυσώδης καὶ ἀξιοθρήνητος, ἀπομακρύνει ἀπὸ ἡμᾶς τὸν φύλακα ἄγγελον τῆς ζωῆς μας.

(Μ. Βασίλειος)

Διὰ τοὺς ἱερωμένους.

Ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεπιστεύθησαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ ὁ ὁποῖος ἐτιμήθη μὲ τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἐὰν δὲν διδάσκῃ τὸν λαὸν τί πρέπει νὰ κάμνῃ, εἶναι ὑπεύθυνος. *(Χρυσόστομος)*

Πρέπει ὁ ἱερεὺς ὡσὰν μὲ ἀδαμάντινα ὅπλα νὰ φράσσεται ἀπὸ παντοῦ μὲ μίαν ἐντεταμένην προσπάθειαν καὶ μὲ συνεχῆ προσοχὴν εἰς τὸν βίον του, μήπως κανεὶς εὕρῃ πουθενὰ μέρος γυμνὸν καὶ ἀφύλακτον καὶ καταφέρῃ δυνατὴν πληγήν. Διότι ὅλοι στέκονται γύρω ἕτοιμοι νὰ κτυπήσουν καὶ νὰ τὸν ρίψουν κάτω, ὄχι μόνον ἐχθροὶ καὶ ἀντίθετοι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κάμνουν τὸν φίλον.

(Χρυσόστομος)

Πρῶτα πρέπει νὰ γίνῃ κανεὶς καθαρὸς καὶ ὕστερα νὰ καθαρίσῃ τοὺς ἄλλους. Πρῶτα νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος σοφὸς καὶ ὕστερα νὰ μεταδώσῃ σοφίαν. Πρῶτα νὰ γίνῃ φῶς καὶ ὕστερα νὰ φωτίσῃ. Νὰ πλησιάσῃ τὸν Θεὸν καὶ ὕστερα νὰ φέρῃ κοντὰ καὶ ἄλλους. Νὰ ἁγιασθῇ καὶ ὕστερα νὰ ἁγιάσῃ, νὰ καθοδηγήσῃ ἀσφαλῶς, νὰ συμβουλεύσῃ μὲ σύνεσιν.

(Γρηγόριος Θεολόγος)

Τὸ νὰ ἁμαρτάνῃ ἕνας ἁπλοῦς Χριστιανὸς εἶναι φοβερόν· τὸ νὰ ἁμαρτάνῃ ὁ ἱερεὺς φοβερώτερον, τὸ νὰ ἁμαρτάνῃ δὲ ἐκεῖνος ποὺ ἐξελέγη ὡς ἀρχιερεὺς εἶναι τὸ φοβερώτατον πάντων. Διότι ὅσον προέχουν κατὰ τὰς τιμάς, τόσον καὶ τὸ ἁμάρτημα γίνεται χειρότερον, καθόσον μετρεῖται ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ δράστου.

(Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

Βιβλία ἀπολογητικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ τοῦ κ. **Π. Τρεμπέλα:**		Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἐσωτ.
1) Μυστηριακαὶ Θρησκεῖαι καὶ Χριστιανισμός. Ἐν αὐταῖς ἐξετάζεται ἡ καταγωγή, ὁ χαρακτὴρ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων μυστηριακῶν θρησκειῶν, ἰδιαιτέρως δὲ τοῦ Ὀρφισμοῦ καὶ τῶν Ἑρμαϊκῶν, διὰ νὰ καταδειχθῇ ὅτι ταῦτα οὐδὲ μίαν ἐπίδρασιν ἔσχον ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.	ἄδετον	50	10
	πανόδετον	70	12
2) Μασσωνισμός—Θεοσοφία. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων κειμένων ἐξετάζεται ἡ ἱστορία δύο μυστικῶν ὀργανώσεων, τοῦ Μασσωνισμοῦ καὶ τῆς Θεοσοφίας, ἤτοι ἡ ἱστορία των, αἱ ἀρχαὶ καὶ ἡ διδασκαλία των, ἡ σχέσις των πρὸς τὸν Χριστιανισμόν.	ἄδετος	50	10
	πανόδετος	70	13
	δερμάτινος	90	13
3) Ἀπολογητικαὶ μελέται: Τεῦχος Α'. Ἡ πίστις—Ὁ ὑλισμός. Τεῦχος Β'. Η ζωὴ καὶ ἡ γένεσις αὐτῆς. Ἀποδεικνύουσιν ἐπιστημονικῶς τὴν σαθρότητα τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν καὶ τὸ ἀσύστατον τῆς θεωρίας τῆς αὐτομάτου γενέσεως. Ἕκαστον τεῦχος	ἄδετον	15	9
	πανόδετον	30	11

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΩΗΝ ΑΘΕΟΥ

Ἡ Lausitzer Zeitung τῆς 3 Φεβρ. 1915 ἐδημοσίευε τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν, γραφεῖσαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἀπὸ ἕνα ἐλευθεριάζοντα, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε εἰρωνεύετο τὴν χριστιανικὴν Θρησκείαν καὶ εἶχεν ἱδρύσει μίαν λέσχην προπαγάνδας ἀθέων:

«Εἶδα καὶ ἔζησα ὅλους τοὺς τρόμους ἑνὸς νέου πολέμου. Εὑρέθην ὑπὸ βροχὴν ὀβίδων καὶ ἤκουσα τὰς κραυγὰς τῆς ἀπογνώσεως τῶν φίλων μου τραυματιῶν. Εἶδα ὅτι, εἰς ἐκείνας τὰς στιγμὰς ὅπου δὲν ὑπάρχει πλέον ἀνθρωπίνη βοήθεια, καθένας ἑνώνει τὰς παλάμας καὶ παρατηρεῖ πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἔμαθα λοιπὸν ἐκ νέου νὰ προσεύχωμαι. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ τὸ ὁμολογήσω δημοσίᾳ.

»Ἐὰν κανεὶς ἔλθῃ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν νέαν του θεωρίαν, ἐρωτήσατέ τον, ἐὰν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὴν διατηρήσῃ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου. Καὶ ἐὰν τότε χαμογελᾷ μὲ ἕνα ὕφος ὑπεροπτικόν, δείξατέ του αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν. Εἰς μάτην διακηρύττουν ὅτι ἡ Θρησκεία εἶναι μία ἀπάτη· τὴν ὥραν τῆς ἀπογνώσεως βλέπει κανεὶς νὰ στρέφωνται πρὸς τὸν Θεὸν πλεῖστοι ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πρότερον ἐθεώρουν τὸν ἑαυτόν των ἀρκετὰ εὐφυῆ ὥστε νὰ ἠμποροῦν νὰ ζοῦν ἄνευ Αὐτοῦ».

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

—Ὄχι! Πήγαινε! Καὶ τὸ βλέμμα σου ἀκόμη θὰ τὴν μολύνῃ.

Ἡ φράσις αὐτὴ ἦταν κάπως βαρεῖα καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀταραξίαν ἑνὸς Γλαβρίωνος. Ὁ μέθυσος ὠργίσθη τόσον, ὅσον ἠμποροῦσε νὰ ὀργισθῇ ἕνας ἄνθρωπος τῆς ἰδιοσυγκρασίας του. Ἐστηλώθη εἰς τὰ πόδια του, ματαίως προσπαθῶν νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ ἀμπελόφυλλα εἰς τὸ ὀλισθηρὸν μέτωπόν του, καὶ ἤρχισε νὰ διαμαρτύρεται.

—Ἔλα, ἔλα, Μᾶρκε. Εἶμαι ὑπερβολικὰ καλόκαρδος, εἴτε μεθυσμένος εἴτε νηφάλιος, ἀλλ' αὐτὸ ὑπερβαίνει τὴν καλωσύνην μου. Ἡ λέξις «μολύνω» εἶνε ὑπερβολικὰ σκληρή. Δὲν εἶμαι πανοῦκλα.

Καὶ προσεπάθησε νὰ τεντώσῃ τὸ σῶμά του μὲ τόσην ἀδεξιότητα, ὥστε, ἂν ὁ Μᾶρκος δὲν ἦτο τόσον περίφροντις, θὰ ἐγελοῦσε μὲ τὴν καρδιά του. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιθυμία του ἦτο τώρα νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Γλαβρίωνα νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ δωμάτιον καὶ γι' αὐτὸ ἀπήντησε μὲ βίαν.

—Καλά, καλά, ἤμουν βιαστικός· ἀλλὰ πήγαινε, Γλαβρίων.

—Ἀλλὰ θὰ μολύνω; ἐπανέλαβεν ὁ Γλαβρίων μὲ πάθος μεθύσου.

—Εἶχα ἄδικον. Συγχώρησέ με, Γλαβρίων.

Μὲ τὴν αἴτησιν αὐτὴν τῆς συγγνώμης ὅλη ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Γλαβρίωνος ἔσβυσε. Μειδίαμα εὐχαριστήσεως ἐζωγραφίσθη εἰς τὰ χείλη του καὶ κολακεύων τὸν ἑαυτόν του ἐψιθύρισε:

—Καλά, καλά, δὲν ἔχω καμμίαν δυσαρέσκειαν οὔτε τὴν ἐλαχίστην, Μᾶρκό μου. Τέτοια κρασιά!...

—Πήγαινε λοιπόν. Ἀλλὰ μὴ λὲς τίποτε διὰ τὴν Μερκίαν, εἶπεν ἐπιτατικῶς ὁ Μᾶρκος.

—Ὄχι, ὄχι. Διάκρισις. Μὴ φοβῆσθε τὸν Γλαβρίωνά σας.

Καὶ μὲ πολλὰς κινήσεις καὶ ἀνοιγοκλεισίματα τῶν ματιῶν ὁ Γλαβρίων διηυθύνθη πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μία θορυβώδης ἔκρηξις γελώτων ἠκούσθη, ἀγγέλλουσα τὴν ἐπιστροφήν του.

Μόλις ἡ κόρη ἐμπῆκεν εἰς τὸ δωμάτιον, ὁ Μᾶρκος παρετήρησε μὲ ἔκπληξιν, ὅτι τὰ χέρια της ἦσαν δεμένα μὲ ἀλυσίδες. Στρεφόμενος τότε πρὸς τὸν δοῦλον ἠρώτησε:

—Ποῖος ἐτόλμησε νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

—Ὁ φύλαξ, Ἐξοχώτατε, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μήπως δραπετεύσῃ καὶ πάλιν.

—Ἀφαίρεσε τὴν ἀλυσίδα ἀμέσως.

Ὁ σκλάβος ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ζώνην του ἕνα κλειδί, ἐξεκλείδωσε καὶ ἀφήρεσε τὰς χειροπέδας.

—Στεῖλε τὸν φύλακα εἰς τὸν Βιτούριον. Θὰ μεταμεληθῇ διὰ τὴν προθυμίαν του.

Ὁ δοῦλος ἔκαμε τὴν συνήθη ὑπόκλισιν καὶ ἀπεσύρθη ἀθορύβως.

Ὁ Μᾶρκος ὑπεκλίθη μὲ μεγάλον σεβασμὸν πρὸ τῆς Μερκίας καὶ εἶπε μὲ στενοχωρίαν:

—Κυρία, λυποῦμαι διότι προσεβλήθης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Δὲν τὸ ἤξευρα, πίστευσέ με. Ἔγινε τοῦτο ἄνευ διαταγῆς μου.

Ἡ Μερκία ἀπήντησε μὲ ἠρεμίαν καὶ λύπην συγχρόνως.

—Δὲν ἐπιθυμῶ καμμίαν χάριν, κύριε. Θὰ ἤθελα νὰ ὑποφέρω ὅσα ὑποφέρουν καὶ οἱ ἀδελφοί μου Χριστιανοί.

—Ἀλλ' αὐτοὶ διαφέρουν τόσον ἀπὸ σέ, ἐτόνισεν ὁ Μᾶρκος.

—Ναί, αὐτὸ εἶνε ἀληθές. Καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶνε ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐμὲ ἱκανοὶ νὰ ὑποφέρουν τὰς ἁλύσεις, ὑπῆρξεν ἡ εὐγενικὴ ἀπάντησις τῆς Μερκίας.

Μὲ δυσκολίαν ὁ Μᾶρκος συνεκρατήθη. Ἡ κτηνώδης συμβουλή, τὴν ὁποίαν τοῦ εἶχε δώσει ὁ Γλαβρίων, ἔφερε κάποιο ἀποτέλεσμα. Τὴν στιγμὴν μάλιστα αὐτὴν αἱ πονηραὶ ῥοπαί του εὑρίσκοντο εἰς ὀξύτατον σημεῖον. Ἡ θέα τῆς κόρης τὸν ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ τὴν ἁγνότητά της. Ἤρχισε νὰ τὴν πλησιάζῃ ὁλονὲν περισσότερον, προσφέρων κολακευτικὰ λόγια. Ἀλλ' ἡ κόρη ἀπεμακρύνθη εὐγενῶς καὶ ἠρώτησε μὲ ἤρεμον ἀξιοπρέπειαν:

—Διατί μὲ ἐκάλεσες;

Διὰ νὰ ἀκούσω τὴν μουσικὴν τῆς φωνῆς σου. Διὰ νὰ ἴδω τὸ φῶς, ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ λαμπρὰ αὐτὰ μάτια.

Ἡ Μερκία, ἀδιαφοροῦσα δι' ὅλα αὐτά, ἀπεμακρύνθη καὶ εἶπε:

—Θὰ ἤθελες πράγματι νὰ μὲ ἐξυπηρετήσῃς;

—Εὐχαρίστως! ἀπήντησε μὲ προθυμίαν ὁ Μᾶρκος. Διάταξε καὶ ἐγὼ ὑπακούω. Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ ἐκφράσῃς τὰς ἐπιθυμίας σου.

—Στεῖλέ με πάλιν κοντὰ εἰς τοὺς συντρόφους μου εἰς τὴν φυλακήν.

—Ζήτησε ὁ,τιδήποτε ἄλλο ἐκτὸς αὐτοῦ, ἐπέμεινεν ὁ Μᾶρκος μὲ ἐλαφρὰν δόσιν μνησικακίας εἰς τὴν φωνήν του.

—Μόνον αὐτὸ καὶ τὴν ἐλευθερίαν των ἐπιθυμῶ.

—Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐκτελέσω καμμίαν ἀπὸ τὰς αἰτήσεις σου.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἡ Βίβλος ὑπὸ νέαν μορφήν.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι τὸ αἰωνίου κύρους βιβλίον, τὸ ὁποῖον θὰ ἑλκύῃ πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀνθρωπότητος, μέχρις ὅτου καταστῇ ὁ μοναδικὸς κῶδιξ τῆς νομοθεσίας της. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατ' ἔτος πωλοῦνται ἑκατομμύρια ἀντιτύπων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀλλὰ τώρα ἡ μεγάλη ἀγγλικὴ ἐφημερὶς «Σάνταιη Ἔξπρες», ἡ ὁποία κυκλοφορεῖ εἰς δύο ἑκατομμύρια φύλλων, ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ τύπον ἐπιφυλλίδος. Ἐξήγησε δὲ ἡ ἰδία ἐφημερὶς διατί ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην:

«Ἀνεγνώσαμεν, λέγει, ὅλοι τὴν Βίβλον καὶ γνωρίζομεν ἀπὸ μνήμης μερικὰ χωρία της. Λαμβάνομεν ἐπίσης συχνὰ τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούωμεν μερικὰς περικοπὰς αὐτῆς. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ἐγνωρίσαμεν ἀρκετὰ τὴν φιλολογικὴν ἀξίαν, τὸν δραματικὸν χαρακτῆρα τῆς Βίβλου καθὼς ἐπίσης δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ποίησιν καὶ τὸν πεζὸν λόγον της». Δύο στῆλαι τῆς ἐφημερίδος διατίθενται καθ' ἑκάστην διὰ τὴν πρωτότυπον ταύτην ἐπιφυλλίδα.

Ἐκ παραλλήλου ἔγινεν ἐσχάτως μία νέα ἔκδοσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ μορφὴν διηγηματικήν. Ἡ ἐπιτυχία της ἦτο ἀνέλπιστος· διότι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐπωλήθησαν 25000 ἀντιτύπων. Αἱ δὲ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἐτόνισαν, ὅτι διὰ τῶν δύο τούτων προσπαθειῶν, πλήθη ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον σαφῆ ἰδέαν τοῦ θεογράφου λόγου, τίθενται τώρα ἐνώπιον τῆς Βίβλου καὶ ἀνακαλύπτουν τὸν μοναδικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα.

«Σημεῖον ἀντιλεγόμενον».

Εἶναι γνωστὰ ἐκ τοῦ πρὸ εἰκοσαετίας γενομένου φοβεροῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου τὰ ὀνόματα δύο Γερμανῶν στρατάρχων, τοῦ Λούντεντορφ καὶ τοῦ Μάκενσεν. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος, ὁ Λούντεντορφ, προσπαθεῖ νὰ συνδέσῃ τὸ γῆράς του μὲ μίαν οἰκτρὰν προσπάθειαν· ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Χριστιανισμὸν μὲ τὴν ἀρχαίαν εἰδωλολατρείαν. Ἀλλ' ὁ Χριστός, «ὡς σημεῖον ἀντιλεγόμενον», ἔχει πάντοτε ὄχι ἁπλῶς ὀπαδούς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ὀπαδούς, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος, τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης πρὸς συγχρόνους των πολεμίους Του, διὰ νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς διαγωγῆς τούτων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως τοὺς ἀποστάτας καὶ ἀρνητάς Του. Ἰδού, λοιπόν, ὅτι ὁ Μάκενσεν τίθεται ἀντιμέτωπος τοῦ Λούντεντορφ εἰς τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγῶνα.

Ὁμιλῶν ὁ Μάκενσεν πρό τινος πρὸς τὴν νεολαίαν εἶπε:

«Γνωρίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρός, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ γερμανικὸς λαὸς θ' ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀθεΐαν.... Γνωρίζω ἀκόμη, ὅτι εἰς τὸν ἀγῶνα σεῖς, οἱ νέοι, θὰ φανῆτε καλοὶ καὶ γενναῖοι στρατιῶται.... Ἀλλὰ δὲν θὰ φθάσετέ ποτε εἰς τὸ ὕψος τοῦ προορισμοῦ σας, ἐὰν δὲν ἔχετε βαθειὰ ριζωμένην εἰς τὴν ψυχήν σας τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Δὲν θὰ εἶσθε ἀληθεῖς στρατιῶται, ἐὰν δὲν εἶσθε καὶ γνήσιοι Χριστιανοί. Ὁ μεγαλύτερος δὲ πόθος μου εἶναι νὰ βλέπω τὴν νεολαίαν τῆς Γερμανίας ἐμποτισμένην ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὰ χριστιανικὰ ἰδεώδη».

Τὸ ἀντίρροπον.

Ἐὰν ὑπάρχουν ἰατροί, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν ἐκτρώσεων μεταβάλλονται εἰς ἐμπόρους τῶν φόνων καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, ἐν τούτοις εἶναι ἐκ παραλλήλου εὐτύχημα ὅτι ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἰατρῶν ἔχει συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς της. Μία δὲ μερὶς θέτει τὴν ἐπιστήμην της εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ.

Τὴν μαρτυρίαν ταύτην παρέσχεν ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου συγκροτηθεῖσα εἰς Βρυξέλλας 15η συνέλευσις τῆς σπουδαίας βελγικῆς ἰατρικῆς ἑταιρείας «ὁ ἅγιος Λουκᾶς», εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ὀλλανδικῆς ἰατρικῆς ἑταιρείας. Τῶν ἑταιρειῶν τούτων σκοπὸς εἶναι ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανικοῦ ἰδεώδους μεταξὺ τῶν ἰατρῶν, ἡ μελέτη τῆς σχέσεως ἰατρικῆς καὶ θεολογίας, καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς ἐνίσχυσις τῶν ἱεραποστολῶν. Κατὰ τὴν συνέλευσιν δὲ ταύτην ὁ πρόεδρος αὐτῆς καθηγητὴς Βίμπο, εἰς τὸν προεδρικόν του λόγον, εἶπεν ὅτι «ἡ ἐξέλιξις, τὴν ὁποίαν σήμερον λαμβάνει ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, θὰ ἔχῃ βαθύτατον ἀντίκτυπον ἀπὸ ἠθικῆς, θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἀπόψεως. Ὡς ἐκ τούτου, προσέθεσε, τὸ καθῆκον τῶν καθολικῶν ἰατρῶν εἶναι ὅπως ἀγρυπνῶσιν εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐξέλιξις αὕτη νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ ἀνώτερα συμφέροντα τοῦ ἀτόμου, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας. Ἡ Ἑταιρεία ἀκριβῶς αὕτη πάντοτε ἐπεζήτησεν ὅπως προστατεύσῃ τοὺς ἰατροὺς ἐναντίον τῶν ἐπικινδύνων τάσεων τῶν ἡμερῶν μας».

Τὸ ἀμετρήτου βάθους θαῦμα.

Εἰς τὴν αὐτὴν διάλεξίν του, τῆς ὁποίας περικοπὰς ἐσημειώσαμεν καὶ εἰς προηγούμενα φύλλα, ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Φρειβούργης Γουσταῦος Μί, ὡμίλησε καὶ περὶ τοῦ ἀμετρήτου βάθους θαύματος, περὶ τῆς ἐμφανίσεως καὶ ἐπιδράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (χωρὶς νὰ συμβουλευθῇ τὸν φωστῆρα τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἐλευθερόπουλον) τὰ ἑξῆς:

«Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, εἶπεν, ἐμφανίζονται τοιαῦτα γεγονότα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ζωήν μου ἔχουν σημασίαν ἀμετρήτου βάθους· γεγονότα, ἐπὶ τῶν ὁποίων θεμελιώνεται ὁλόκληρος ἡ πνευματική μου ζωή, καὶ τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τούτου εἶναι δι' ἐμὲ θαύματα. Ἕνα τοιοῦτον γεγονὸς εἶναι ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Εἰς μίαν ἀπομεμακρυσμένην γωνίαν τῆς γῆς, παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἐνεφανίσθη δι' ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα ὁ θεῖος Λόγος, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Μετὰ ταῦτα, ἀπέθανε τὸν ἐπονείδιστον θάνατον τοῦ σταυροῦ, ὁλομόναχος, ἐγκαταλελειμμένος ἀπὸ ὅλους, νικήσας τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ σκότους· δι' ἑνὸς δὲ ἀκαταμαχήτου θριάμβου μετέδωσε τὸ ἄγγελμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς ὁλόκληρον τὴν γῆν.

»Διὰ τὰ θαύματα ταῦτα, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν, ποὺ ἐξήσκησεν ὁ Σωτὴρ εἰς ὅλους ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν, μᾶς ὁμιλεῖ ἡ Καινὴ Διαθήκη, εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἁπλοϊκῶν χωρικῶν, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπῆρχαν οὔτε παγκόσμιος τύπος, οὔτε ραδιόφωνα, οὔτε σιδηρόδρομοι, οὔτε ἀεροπλάνα, οὔτε ἄλλο κανὲν ἐφεύρημα τῆς νεωτάτης τεχνικῆς καὶ φυσικῆς. Καθένας, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἔστω καὶ ὀλίγην ψυχολογίαν, ἐννοεῖ ὅτι ἡ παράδοσις καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τῶν ἀνθρώπων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων παραδίδονται. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, οἱ εὑρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐξελίξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἔχομεν δώσει περισσοτέραν σημασίαν εἰς τὰς ἱκανότητας διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ παρατηρῶμεν καὶ νὰ περιγράφωμεν τὰ γεγονότα, παρὰ εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα βλέπομεν. Ἀλλὰ ποῦ εὗρον τὴν τόσην ἱκανότητα οἱ ἐστερημένοι πάσης οἱασδήποτε φυσικοεπιστημονικῆς μορφώσεως ἀμόρφωτοι μέν, ἀλλὰ βαθέως θρησκευτικοὶ ἀφηγηταὶ τῆς ἀμετρήτου ἐπιδράσεως, τὴν ὁποίαν ἐξήσκησεν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁ Ἰησοῦς καὶ τὴν ὁποίαν περιγράφουν τόσον ζωντανά, ὥστε οἱ μεταγενέστεροι ἀναγνῶσται τῶν Εὐαγγελίων νὰ πληροφοροῦνται τόσον τελείως αὐτήν;»

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 19 Δεκεμβρίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. **Ὁ αὐτὸς** *ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.*

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος **Κολιόπουλος.**

Ἁγ. Τριάδος (Πειραιῶς) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίας Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου. Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Πέτρος Χριστοδουλιᾶς κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5 ὁ κ. Ἀριστοτ. Παπανικολάου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Ἀχιλλεὺς Παπαθανασόπουλος ἐν Ξάνθῃ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Μιχ. Μανουσάκης ἐν Νιγρίτῃ· Γεώρ. Δημόπουλος ἐν Θεσσαλονίκῃ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν Τριπόλει· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλ. Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· ἱεροδ. Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀμαλιάδι· Ἀντών. Λαζαρίδης ἐν Ἀγρινίῳ· Γεώργ. Κρούσκας ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι